יחקה את הצדוקים [ו]: **גמ'** אין שוחטין לא לתוך וכו': מאי שנא לתוך ימים דלא דאמרי לשרא דימא קא שחיט לתוך עוגה של מים נמי אמרי לבבואה קא שחיט אמר רבא [א]בעכורים שנו: אין שוחטין לגומא וכו': והא אמרת אין שוחטין לגומא כלל אמר אביי רישא בגומא שבשוק אמר ליה רבא והא מדקתני סיפא ובשוק לא יעשה כן מכלל דרישא לאו בשוק עסקינן אלא אמר רבא הכי קאמר [ב]אין שוחטין לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו כיצד הוא עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים תניא כוותיה דרבא [ג]היה מהלך בספינה ואין לו מקום בספינה לשחוט מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט ודם שותת ויורד על דופני הספינה ואין שוחט לגומא כל עיקר והרוצה לנקר חצרו כיצד הוא עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ודם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן משום שנאמר [ו]ובחוקותיהם לא תלכו [ד]ואם עשה כן צריך בדיקה אחריו: **מתני'** [ה ו]השוחט לשם עולה לשם זבחים לשם אשם תלוי לשם פסח לשם תודה שחיטתו פסולה ור"ש מכשיר א] ישנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה [ז]השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיטתו כשרה [ח]זה הכלל כל דבר שנידר ונידב השוחט לשמו [ט]אסור ושאינו נידר ונידב השוחט לשמו כשר: **גמ'** השוחט לשם עולה אשם תלוי בר נידר ונידב הוא אמר ר' יוחנן [י]הא מני רבי [ה]אלעזר היא דאמר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום פסח בר נידב ונידר הוא זמנא קביעא ליה אמר ר' אושעיא [כ]שאני פסח הואיל והפרשתו כל השנה כולה א"ר ינאי לא שנו אלא תמימים אבל בעלי מומין מידע ידיע ור' יוחנן אמר [ל]אפי' בעלי מומין נמי זימנין דרמי ליה מידי אמומא ולא ידיע: השוחט לשם חטאת: א"ר יוחנן לא שנו אלא שאינו מחוייב חטאת [מ]אבל מחוייב חטאת אימא לשום חטאתו הוא עושה והא לא קאמר לשם חטאתי אמר ר' אבהו [נ]באומר לשם חטאתי: לשם תמורה: אמר ר"א לא שנו אלא שאין לו זבח בתוך ביתו [ס]אבל יש לו זבח בתוך ביתו אימא אמורי אמיר ביה והא לא קאמר לשם תמורת זבחי א"ר אבהו [ע]באומר לשם תמורת זבחי: זה הכלל: לאתויי מאי [פ]לאתויי עולת נזיר דמהו דתימא הא לא נדר אימר נדר בצינעא ושאינו נידר ונידב [צ]לאתויי עולת יולדת א"ר אלעזר לא שנו אלא שאין לו אשה אבל יש לו אשה אימר לשמה הוא עושה והא לא קאמר לשם עולת אשתי א"ר אבהו באומר לשם עולת אשתי פשיטא

מהו

יחקה את הצדוקים ו). יחזיק ידיהם בחוקותיהם. יחקה לשון חוק: **גמ' לבבואה.** פרצוף צלו י) הנראה במים: **עכורין.** לא מינכר בהו בבואה: **והאמרת אין שוחטין לגומא.** והדר תני אבל עושה גומא: **כל עיקר.** ואפי' בבית דמיחזי כמנהג צדוקים ח): **על דופני הספינה.** ומדופני הספינה למים: **לנקר.** לנקות: **מקום.** חריץ קטן: **ובשוק לא יעשה.** שאין אדם חש לנקר את השוק: **בדיקה אחריו.** שמא מין הוא לעבודת כוכבים ויבדלו מפתו ומיינו: **מתני' השוחט.** חולין בחוץ: **לשם עולה.** דכיון דבאה בנדר ובנדבה הרואה אומר עכשיו הוא מקדיש ושוחטה לעולה וקדשים בחוץ מותרים וגזור רבנן א) עליה פסול וכן שלמים וכו': **אשם תלוי.** בא על ספק חיוב כרת כגון ב' חתיכות לפניו ואכל אחת מהן ובאו עדים ואמרו אחת מהן של חלב היתה ואין ידוע איזו אכל אשתו ואחותו עמו בבית כסבור ב) שבא על אשתו ונחלף ולא ידע לומר על איזו מהם בא שהיו שתיהן במטה ג) והוא לא היה יודע מביא אשם תלוי להגין מן היסורין עד שיודע לו אם חטא ודאי מביא חטאת. ובגמ' פריך והא לאו נידר ונידב הוא והרואה יודע שאין בדבריו כלום שאין שם אשם תלוי אא"כ היה מחוייב והאי קלא אית ליה ופסח נמי בגמ' פריך: **ור' שמעון מכשיר.** לא חייש למראית העין: **אשם ודאי.** אשם גזילות דהיינו נשבע לשקר לכפירת ממון אשם מעילות אשם שפחה חרופה. ועל ד) שם שאשם תלוי בא על ספיקו קרי להו להני אשם ודאי: **לשם בכור לשם מעשר.** מידע ידעי דשקר הוא דבכור ומעשר מידע ידעי מקמי הכי דאילו הוה שעתא לאו בני אפרושי נינהו דנימא השתא קמקדיש להו: **זה הכלל.** בגמ' מפרש לאתויי מאי דהא תשבינהו לכולהו: **גמ' בר נידר ונידב הוא.** בתמיה: **בכל יום.** שבכל יום הוא עומד בספק חטאת ולבו נוקפו שמא חטא ומצינו שהכשיר הכתוב אשם תלוי ליקרב וליאכל היכא דהוחזק ספק חטא בעדים והאי נמי אנן סהדי ה) דכל יומא בספק חטא קאי: **זימנא קביעא ליה.** בערב הפסח הלכך מידע ידעי דדברי רוח הן: **הואיל והפרשתו כל השנה.** כל ימות השנה ראוי להפרישו ולהניחו עד זמנו הלכך השתא נמי אמרי השתא מפריש ליה וקשחיט פסח בשאר ימות השנה וקי"ל דשלמים הוא ואמרי קשחיט שלמים בחוץ ואכיל להו: **מידע ידיע.** דמשקר ולא נפיק חורבא מיניה: **דרמי מידי אמומא.** שיהא נכסה כלומר או בטיט ולא חזו ליה וסברי תם הוא: **לא שנו אלא שאינו מחוייב חטאת.** דלא אמרי אינשי השתא מפריש לה דהא חטאת לאו בנדר ובנדבה אתי והא לא חשו רבנן דלמא מאן דחזי סבר מחוייב חטאת הוא דההוא קלא אית ליה דמי שבא לידו דבר עבירה ט) בשוגג אינו מתפה עליה כדי שיתבייש ומתכפר לו: **אבל מחוייב חטאת.** מאן דחזי סבר לשם חטאתו ט) הוא מפרישה עכשיו: **והא לא קאמר לשם חטאתי.** דמשמע שאני חייב אלא לשם חטאת דמשמע לשון נדר ומידע ידיע דאין בדבריו כלום דבשלמא דבר הנידר ונידב איכא למימר השתא מקבל לה עליה בשעת הפרשה ולא בעי למימר לשם עולתי אבל הכא כל כמה דלא אמר לשם חטאתי לא משמע לשם אותה שאני מחוייב: **באומר לשם חטאתי.** והיכא דאינו מחוייב חטאת אפי' [אמר] לשם חטאתי מידע ידעי דמשקר: **שאין לו זבח.** דליכא למימר השתא עביד לה תמורה דבמאי מימר לה דהא ליכא למיגזר מאן דחזי סבר יש לו זבח אחר דההוא קלא אית ליה: **אימר אמורי אמיר ביה.** ומאן דחזי סבר השתא מימר לה בהך אמירה דבשעת שחיטה ואע"ג דלא מוקי לה בהדי זבח חייל עלה שם תמורה דתנן בתמורה (דף כו.) תחת חטאת תחת עולה שיש לי בבית היה לו דבריו קיימין: **והא לא קאמר לשם תמורת זבחי.** דלהוי משמע שימירנה בו אלא לשם תמורה דמשמע דבשמא בעלמא בעי לשוויי תמורה ולאיהו ליתא אלא היכא דמימר לה בזבח דתנן בתמורה (שם) תחת חטאת תחת עולה לא אמר כלום: **לשם תמורת זבחי.** ולאשמועינן מתני' דהיכא דאין לו זבח כשרה ולא חיישינן דלמא מאן דחזי סבר דאית ליה מ"מ דאי הוה ליה מידע הוו ידעי: **עולת נזיר.** דאי אמר הריני שוחט לשם עולת נזיר פסולה דמאן דחזי סבר נדר הוא והשתא קמפריש ושחיט לה. ואע"ג דנזיר נידר ונידב הוא דע"י נדר הוא בא אי לא הוה תני זה הכלל לאתויי לא שמעינן ליה מעולה דרישא: **דמהו דתימא.** ליכא למיחש לחורבא דמידע ידעי דהא לא נדר: **קא משמע לן.** דמימר אמרי דלמא נדר בצינעא זה שלשים יום שהוא סתם נזירות ובשלשים יום לא מינכרא מילתיה לשכניו: **לאתויי עולת יולדת.** שאם אמר לשם עולת יולדת בפירוש כשרה דמידע ידעי דהשתא לא נדר לה וכדמפרש בשאין לו אשה: י) **מהו דתימא.** כלומר ואיצטריך רבי אלעזר לאשמועינן דכי יש לו אשה פסולה אף על גב דאמרה רבי אלעזר לעיל גבי תמורה:

מהו

ורבי שמעון מכשיר. פי' הקונט' דלא חייש למראית העין וריב"א מפרש דלא שייך כלל לר' שמעון מראית העין דדומה כמקדיש על מנת לשחוט בחוץ ור' שמעון לטעמיה דמפרש בפ' הרי עלי עשרון (מנחות דף קט.) הרי עלי עולה על מנת שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה לבית המקדש ר"ש אומר אין זה עולה וטעמא שלא התנדב כדרך המתנדבים כדתנן בפ' המנחות והנסכים (שם דף קג.) הרי עלי מנחה להביא מן השעורין כו' ר' שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים ובהדיא תנא בתוספתא אהך דהכא ר' שמעון מכשיר שאין כיוצא בזה מתנדב אמר ר' שמעון ומה אם אמר הרי עלי עולה לשוחטה בעבר הירדן שמא עולה היא:

והא לא אמר לשם חטאתי. ט) אם לא אמר לשם חטאת ואפי' אם אמר הרי זו חטאתי לא אמר כלום כדאמרינן בפ"ק דנדרים (דף ו.):

אימר נדר בצינעא. ולעיל דלא חיישינן שמא יש לו זבח בתוך ביתו בצינעא דאית ליה קלא שרגיל להודיע שלא יבואו לידי מעילה:

לא שנו אלא שאין לו אשה. מה שהקשה בקונטרס אי שאין לו אשה למה לו למתנייה זה הכלל פשיטא למאי נחוש לה יש לומר אין לו אשה היינו שאין אנו יודעין אם יש לו אשה אם לאו וכן אין לו זבח דלעיל אבל בידוע דאין לו לא איצטריך:

הדרן עלך השוחט

עין משפט נר מצוה

קנא א מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל' ו סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' יא סעיף ג:
קנב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' יב סעיף א:
קנג ג מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' יא סעיף ד:
קנד ד מיי' שם סמג שם טוש"ע י"ד סי' יב סעיף ב:
קנה ה מיי' שם הל' ז ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' ה סעיף א:
קנו ו מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף ג:
קנז ז ח ט י כ ל מיי' שם הל' ז ח טוש"ע שם סעיף א:
קנח מ נ מיי' שם הל' יט:
קנט ס ע מיי' שם הל' כ וכגירסא בתרא דפרש"י ז"ל:

◆

רבינו גרשום

לבבואה קא שחיט. כלומר כשאדם שוחט לתוך מים צלולין ורואה במים דמותו ואמרי לאותו דמות קא שחיט: אמר רבא בעכורים שנו. כלומר שאינו רואה שום דמות: אין שוחטין לגומא. כלומר דמיחזי כמאן דשחיט לעבודת כוכבים שאינו רוצה לשפוך הדם: מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט. כלומר לא בתוך המים דלא נאמרו לבבואה קא שחיט: משום שנאמר ובחקותיהם לא תלכו. כלומר שהם עושים לשום עבודת כוכבים: מינין. הן כומרין לעבודת כוכבים: השוחט לשום עולה לשום שלמים כו'. כלומר ישראל השוחט בחוץ לשום עולה לשום שלמים שחיטתו פסולה דדבר נידר ונידב הוא שמא נידב עולה נדבה ושוחט קדשים בחוץ לפיכך שחיטתו פסולה: אבל השוחט לשום חטאת לשום אשם ודאי כו'. דבר זה אין נידר ונידב כדבעינן לפרושי בגמ' ושחיטתן כשרה דאינו אלא כמשחק: אשם תלוי בר נידר ונידב: השוחט לשמו פסול. כגון א) אשם תלוי: אשם תלוי בר נידר ונידב הוא והא אין חשוב אשם תלוי אם אינו חייב אשם תלוי: אמר ר' יוחנן ר' אליעזר היא. כלומר מה דאמרי' דפסול דמיחזי כקדשים בחוץ ר' אליעזר היא: לא שנו אלא תמימים. דפסולין דאמרי' לשום קדשים הוא: אבל בעלי מומין מידע ידיע. כלומר מידע ידיע שאינן קדשים אלא כמשחק הוא: ור' יוחנן אמר אפי' בעלי מומין נמי. כלומר זימנין דרמי מידי אמומין ולא ידיע אי מום עובר הוא וקדשי' ופסולה משום קדשים: אימור לשם חטאת הוא עושה ופסול משום קדשים. אימור אמורי אמיר ביה וחשיב תמורה ופסול משום קדשים בחוץ: מהו דתימא הא לא נדר. כלומר ואינו אלא כמשחק:

א) נראה דל"ל כגון עולה ושלמים ואשם תלוי ואידך דחשיב גרסא דמתניתין.

מסורת הש"ס

א) [כת"י: המינין], ב) [תוספתא פ"ב ה"ז], ג) [עי' תוי"ט מיהו לע להרא"ש ור"ן העתיקו פסול], ד) [כריתות יח. כה. זבחים עו.], ה) [נ"ל אליעזר], ו) כת"י: המינין, ז) כת"י: לעיל, ח) כת"י: דמיחזי כמינות, ט) כת"י: חטאתו, י) [שייך לדף מב.], כ) [ועי' תוי"ט ביו"ד סי' ה ס"ק ד שהגיה בדברי תוס' הללו ע"פ סוגיא דנדרים ובש"ך פלפולא בדברי תוס' הללו].

◆

תורה אור השלם

ו. כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ: ויקרא יח ג

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא שנו וכו' בשוגג אינו מתפה. עי' מג"א סי' תרח ס"ק ב:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] מתני' שנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשום אחד מכל אלו. נ"ב עי' ב"י סוף סי' ה בד"ה ודע שכתב הרמב"ם וכו' עד סוף הסי' ודו"ק:

◆

מוסף רש"י

מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא (זבחים עו.).

הדרן עלך השוחט

◆

שיטה מקובצת

א] וגזור רבנן עלה ופסלוה וכן שלמים וכו': ב] כסבור לבא על אשתו ונחלף: ג] שהיו שתיהן במטה אחת והוא לא היה יודע מביא אשם תלוי להגין עליו מן היסורים: ד] ועל שם שאשם תלוי נקרא על שם ספקו קרי להו להני אשם ודאי: ה] והאי נמי אנן סהדי דבכל יומא בספק: